

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34

www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
1270414-171238-DMO

Uw brief

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 20 december 2017
Betreft Centralisatie en harmonisatie tolkvoorziening

Geachte voorzitter,

Hierbij informeer ik u, mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media (OCW) en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), over de toekomst van de tolkvoorzieningen voor mensen met een auditieve beperking. Ik ga hierbij in op de doorontwikkeling naar één centraal loket, de organisatie van de tolkvoorzieningen in de overgangsfase en de quick wins die de afgelopen periode reeds zijn behaald. De ontwikkeling naar één uitvoerder en front office de komende periode is een belangrijke stap in de harmonisatie van de tolkvoorziening en biedt de mogelijkheid om na 2019 verder te harmoniseren.

Achtergrond

De tolkvoorzieningen voor mensen met een auditieve beperking worden voor het werkdomein (Wia en Wajong) en voor het onderwijsdomein (WOOS) toegekend en bemiddeld door UWV. Voor het leefdomein (Wmo2015) en een gedeelte van het werkdomein (Participatiewet) zijn gemeenten formeel verantwoordelijk, maar wordt de feitelijke toekenning en bemiddeling door de VNG nu centraal georganiseerd bij UWV (Participatiewet) en de Berengroep (Wmo2015). In het AO Wmo op 1 februari jl. en in de brief van 8 maart jl.¹ heeft mijn ambtsvoorganger u toegezegd deze voorzieningen vanaf januari 2018 geen taak van gemeenten meer te laten zijn en deze landelijk te organiseren. Ook heeft mijn ambtsvoorganger u op dat moment toegezegd dat een gezamenlijke front office een eerste stap is naar harmonisatie van de drie domeinen.

Harmonisatie tolkvoorzieningen: één centraal loket bij UWV

De afgelopen maanden heb ik met de betrokken departementen en betrokken partijen gekeken hoe de harmonisatie naar één front office vorm kan krijgen. Het doel hiervan was te bezien of het leefdomein, het onderwijsdomein en het werkdomein samen gebracht kunnen worden bij één uitvoerder. Ik ben op basis van deze ambtelijke verkenning tot de conclusie gekomen dat UWV de meest aangewezen uitvoerder is voor de tolkvoorzieningen. UWV voert op dit moment de

¹ Brief met kenmerk 1031888-157134-DMO

tolkvoorziening voor het werk- en onderwijsdomein uit en heeft dus reeds ervaring met de tolkvoorzieningen. Door het leefdomein daaraan toe te voegen ontstaat één loket voor de tolkvoorziening voor alle domeinen. UWV voldoet verder aan de voorwaarde dat sprake moet zijn van een overheidsorganisatie, zodat bestuursrechtelijke rechtsbescherming van de aanvragers geregeld is. Ik heb daarom samen met UWV onderzocht of UWV bereid is om deze taak op zich te nemen zodat harmonisatie voor de gebruikers van de tolkvoorzieningen kan worden gerealiseerd.

UWV heeft aangegeven in beginsel de uitvoering van de tolkvoorzieningen voor het leefdomein op zich te kunnen nemen, uiteraard onder voorbehoud van een uitvoeringstoets en toestemming van de minister van SZW als eigenaar van UWV. Dit zou betekenen dat UWV het leefdomein samen met het werkdomein en het onderwijsdomein zal uitvoeren. Een burger met een auditieve beperking krijgt op deze manier te maken met één uitvoerder bij ondersteuning in de participatie in onderwijs, werk of de maatschappij, waarbij één front office ingericht zal worden voor deze drie voorzieningen. Dit komt de uniformiteit en klantvriendelijkheid van de tolkvoorzieningen ten goede.

Kwaliteit boven snelheid: invoering op zijn vroegst op 1 juli 2019

UWV heeft een intentieverklaring afgegeven waarin zij stelt dat onder voorbehoud van de nadere uitvoeringstoets de invoering op zijn vroegst op 1 juli 2019 mogelijk is. Definitief uitsluitsel over de invoeringsdatum volgt op basis van een concrete wetsvoorstel en een uitvoeringstoets. Ik zal samen met mijn ambtsgenoot van SZW daarom de komende periode een wetsvoorstel voorbereiden tot wijziging van de Wmo2015 en de Participatiewet, in welk voorstel de tolkvoorzieningen die nu bij gemeenten zijn belegd zal worden gecentraliseerd naar UWV. Ik zal dit voorstel voor een uitvoeringstoets voorleggen aan UWV en in de loop van 2018 indienen bij uw Kamer.

Een belangrijke reden voor de genoemde invoeringstermijn is de voorwaarde van continuïteit en kwaliteit van dienstverlening voor de gebruikers. De gebruikers van het leefdomein zijn zeer tevreden over de huidige uitvoerder in het leefdomein die in opdracht van de VNG plaatsvindt. Bij een overgang van het leefdomein naar UWV is de bedoeling dat zij (waar mogelijk gezien onder andere de privacyvereisten die aan een publieke uitvoering hangen) niet inleveren op gebruiksgemak. Dit betekent dat UWV voornemens is de huidige uitvoering naar voorbeeld van die in het leefdomein te verbeteren, waarbij bovendien tegelijkertijd centralisering wordt ingezet van de huidige zeven regiokantoren naar één centraal loket. Zo behouden gebruikers het huidige gebruiksgemak, en krijgen zij de voordelen van één front office. De verwachting is dat door het beleggen van de tolkvoorziening voor het werk- en onderwijsdomein bij ditzelfde centrale loket ook de kwaliteit van de uitvoering in het onderwijs- en werkdomein zal stijgen ten opzichte van de huidige situatie. Om de continuïteit voor gebruikers in het leefdomein verder te waarborgen, zal de regelgeving zoals deze nu geldt in het leefdomein voor zover mogelijk één op één overgaan naar de regelgeving die UWV gaat uitvoeren. Op de lange termijn wordt er in overleg met de gebruikersorganisaties en beroepsverenigingen bekeken waar verdere vereenvoudiging en harmonisatie van de regelgeving mogelijk is.

Betrekken gebruikers

Ik heb over het voornemen om de tolkvoorziening bij UWV te beleggen gesproken met de belangenorganisaties van de gebruikers en de beroepsverenigingen. Zij hebben in dit overleg aangegeven zeer positief te staan tegen het voornemen tot centralisatie en harmonisatie. Tevens hebben zij nadrukkelijk de aandacht gevraagd voor de kwaliteit van de uitvoering tijdens en na de overgang naar UWV. Ik ben met deze organisaties van mening dat continuïteit van de kwaliteit voorop staat bij de verdere uitwerking. Om deze reden heb ik de gebruikersorganisaties en de beroepsverenigingen verzocht om hun inbreng te leveren bij de verdere uitwerking van het wetsvoorstel en de implementatie van de wijzigingen in de uitvoering. Zowel de gebruikersorganisaties en de beroepsverenigingen als UWV hebben aangegeven hun bestaande periodieke overleggen voor dit doel te benutten.

Overgangperiode: verantwoordelijkheid Rijk met behoud huidige uitvoerders

Gezien de omvang van de wijzigingen die UWV gevraagd worden, heeft zowel het wetgevingstraject (inclusief uitvoeringstoets) als het implementatietraject een aanzienlijke doorlooptijd. Daarom wil ik ook in de tussentijd de uitvoering van de tolkvoorziening goed regelen voor gebruikers en tolken. De huidige uitvoering vindt op dit moment reeds centraal plaats, hoewel de uitvoering in de wet bij gemeenten is belegd. Gezien de wens te centraliseren, wil ik de huidige uitvoeringspraktijk van het leefdomein behouden totdat de overstap naar UWV gemaakt kan worden, waarbij ik vanaf 1 januari 2018 in plaats van gemeenten de verantwoordelijkheid voor deze uitvoering op mij neem. Bij de keuze de huidige uitvoering voorlopig voort te zetten, speelt de tevredenheid van gebruikers over de huidige uitvoering een belangrijke rol. Daarom heb ik het contract met de huidige uitvoerder van het leefdomein (de Berengroep) overgenomen van de VNG en verlengd tot en met 2018. Ook voor de periode na 2018 zal ik een passende oplossing zoeken tot UWV deze taken verantwoord op zich kan nemen. Daarbij staat continuïteit en zekerheid voor gebruikers voorop. Voor de Participatiewet geldt dat de Staatssecretaris van SZW UWV zal verzoeken om, vooruitlopend op de voorgenomen wetswijziging van de Participatiewet, de uitvoering van de tolkvoorziening Participatiewet vanaf 1 januari 2018 voort te zetten zodat ook op dat punt continuïteit en zekerheid voor gebruikers wordt geborgd. De VNG zal hiermee zowel voor de Participatiewet als voor de Wmo2015 geen rol meer spelen in de uitvoering van de tolkvoorzieningen vanaf 1 januari 2018.

Voortgang quick wins

In mijn brief van 8 maart jl. heb ik ook aandacht besteed aan de voortgang van de benoemde quick wins in de drie domeinen. Voor het leefdomein waren alle quick wins op dat moment reeds doorgevoerd. Ik geef hieronder een weergave van de stand van zaken voor de resterende toezeggingen voor verbeteringen in het werk- en onderwijsdomein.

UWV heeft de knelpunten in het werk- en onderwijsdomein opgepakt aan de hand van periodiek overleg met de belangenorganisaties. Voor het werkdomein is geconstateerd dat verbetering van de dienstverlening op korte termijn vooral mogelijk is op het gebied van communicatie tussen UWV en de gebruikers. Ten behoeve van de uniformiteit in de uitvoeringspraktijk op de regiokantoren heeft UWV de handboeken geactualiseerd en extra onder de aandacht gebracht in training en werkinstructies van de professionals.

Hierbij is in het bijzonder aandacht besteed aan een heldere omschrijving van het werkdomein ten aanzien van de inzet van tolken bij sollicitatie, toepassing van de hardheidsclausule en de scheiding tussen werk en onderwijs rondom stages, leerwerktrajecten en cursussen. Hiermee wordt in aanloop naar de hierboven beschreven centralisatie van de voorzieningen (van zeven regiokantoren naar landelijke uitvoering) verbetering voor de gebruiker beoogd. Over het bredere verbetertraject voor een toekomstvast verstrekking van voorzieningen voor arbeidsgehandicapten wordt uw Kamer nader geïnformeerd. Vooruitlopend op de beoogde centralisatie heeft UWV in het bijzonder voor de auditief beperkten een nieuw tolkportaal ontwikkeld. Het tolkportaal gaat open voor tolken per ingang van 2018, waardoor zij digitaal declaraties kunnen indienen. Tevens is in het kader van meer zelfbeschikking naar aanleiding van de recente pilot de inzet van teamtolken uit de persoonlijke tolkuren structureel mogelijk gemaakt. Bij de realisatie en evaluatie van het tolkportaal en de teamtolken profiteert UWV van ervaringen en feedback van de belangenorganisaties in de periodieke overleggen. In deze overleggen wordt ook nadrukkelijk de ruimte geboden om overige knelpunten in de dienstverlening van UWV aan de orde te stellen en zoveel als mogelijk weg te nemen.

Wat betreft de specifieke uitvoering van UWV in het onderwijsdomein is als één van de knelpunten benoemd dat leerlingen met een auditieve beperking in het (voortgezet) speciaal onderwijs geen beroep kunnen doen op de landelijke tolkvoorziening. Voor het overgrote deel van de leerlingen met een auditieve beperking die (voortgezet) speciaal onderwijs volgen, speelt dit knelpunt niet. Zij staan doorgaans ingeschreven bij een instelling voor cluster 2, het onderwijs voor leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking, waar alle docenten getraind zijn voor communicatie met leerlingen met een auditieve beperking. In uitzonderlijke gevallen staat een leerling met een auditieve beperking echter op een andere school voor (voortgezet) speciaal onderwijs ingeschreven, bijvoorbeeld omdat de te bereizen afstand naar een instelling cluster 2 te groot is. Voor deze specifieke groep is met UWV geregeld om vanaf 1-8-2017 tolkvoorzieningen te verstrekken.

Samenvatting

- Vanaf 1 januari 2018 zijn gemeenten niet meer verantwoordelijk voor de uitvoering van de tolkvoorzieningen
- De tolkvoorziening gaat centraal worden uitgevoerd door UWV, de Participatiewet en de Wmo worden daarom aangepast. Er komt één front office met een centrale uitvoering voor het leef-, werk- en onderwijsdomein.
- Inhoudelijk zijn er geen wijzigingen in de regelgeving, maar deze centralisatie en harmonisatie in de uitvoering biedt een basis voor verdere harmonisatie.

Nadere informatie en vervolg

Zoals geschreven wordt op dit moment gewerkt aan een wetsvoorstel voor wijziging van de Participatiewet en de Wmo 2015. Ik zal dit wetsvoorstel in de loop van 2018 indienen bij uw Kamer. Dit wetsvoorstel vormt samen met de ontwikkeling naar één front office de basis voor harmonisatie op langere termijn. In verband met de wetgeving heb ik een afschrift van deze brief aan de Eerste Kamer verzonden.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge